

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСИЧНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

За сучасної вимогливої та швидкоплинної соціально-економічної ситуації провідною метою підготовки майбутніх медичних кадрів є формування фахівця не тільки з якісною теоретичною, а, головне, і з практичною підготовкою, який би володів своєю спеціальністю на досконалому рівні.

Запровадження Болонського процесу в навчання стало потужним стимулом для застосування в освіті інновацій, розвитку інформаційних технологій, що вимагає істотного підвищення якості й ефективності використання комп'ютерного обладнання, створення й впровадження нових програмних комплексів, бази сучасних наукових даних, ефективного використання телекомунікаційних мереж. Розвиток інформаційних технологій у вищій медичній освіті сприяє оптимізації навчального процесу, створенню інформаційного простору й організації дистанційного навчання. Особлива увага приділяється удосконаленню самостійної роботи студентів, методів контролю знань із використанням комп'ютерних технологій [1,2].

Забезпечуючи вимоги освітнього стандарту, на кафедрі дитячої хірургічної стоматології склалася методично чітка система контролю як теоретичної підготовки студентів, так і рівня володіння практичними навичками. Для контролю теоретичних знань використовуються традиційні форми: усне та письмове опитування, співбесіда зі студентами, а також тестування.

Зростання зацікавленості до тестової форми контролю знань, вмінь та навичок студентів в більшості пов'язане з розробкою та впровадженням сучасних освітніх стандартів. Майже двадцятирічний досвід педагогічного тестування в медичній освіті з використанням персональних комп'ютерів зі спеціальним програмним забезпеченням демонструє, що цей метод має ряд переваг у порівнянні з традиційними формами контролю. Наприклад, контроль та самоконтроль за допомогою тестів дозволяє визначити індивідуальний темп навчання, «слабкі місця» в знаннях студента, що дозволяє негайно допомогти скорегувати та виправити помилки.

Переваги тестового контролю полягають ще і в тому, що він дозволяє при мінімальних витратах часу

об'єктивно оцінити знання всіх студентів, розвинути швидкість мислення, уваги і сприяє регулярнішій та більш добросовісній роботі. До негативних моментів цієї форми контролю знань можна віднести обмеженість опитування рамками питань і відповідей, відсутність діалогу викладача і студента, крім того, тестування не сприяє отримуванию у майбутнього лікаря уміння висловлювати свої думки чітко, повно, послідовно.

Використання тестування в навчанні мало б сприяти підвищенню організації та якості навчального процесу, між тим, надмірне захоплення цією формою контролю без осмислення різних його аспектів може дати протилежний результат. Тому потрібне використання і інших інноваційних технологій у навчанні в поєднанні з добре зарекомендованими традиційними методиками, що в кінцевому результаті дасть високі позитивні наслідки.

Найважливішим критерієм засвоєння знань є вміння студента застосовувати їх у своїй професійній діяльності, а метою навчання у вищій медичній школі є формування професійних навичок на рівні сучасних досягнень науки та техніки.

На кафедрі дитячої хірургічної стоматології навчаються студенти IV та V курсів, тобто вона є випускаюча і відіграє вагомую роль у процесі становлення лікаря-стоматолога при переході від засвоєння теоретичних знань до самостійної практичної діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» є: вміння спілкуватися з батьками дитини, проводити обстеження стоматологічного хворого, вивчення анамнезу життя, захворювання, провідних синдромів і симптомів, обґрунтування та формулювання попереднього діагнозу. Важливого значення набуває вміння аналізувати результати обстеження, проводити диференційну діагностику та ставити остаточний діагноз захворювання, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань безпосередньо в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці дитячої хірургічної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених хірургічних стоматологічних захворювань у дітей.

Згідно з Навчальним планом (2009 р.) підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» кваліфікації «лікар-стоматолог» у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації України, на викладання дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» відводиться 195 годин (з них – 140-аудиторних годин і 55 годин для самостійної позааудиторної роботи студентів). Вивчення навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» здійснюється на VII, VIII, IX, X семестрах навчання. Програма з дитячої хірургічної стоматології складається з 6,5 кредитів і структурована на 2 модулі та 6 змістових модулів. Модуль 1 у VII – VIII семестрах складається з 3 змістових модулів та завершується підсумковим модульним контролем. Модуль 2 складається з 3 змістових модулів. Модуль 2 розподіляється на дві частини: у IX семестрі складається з 2 змістових модулів та завершується контрольним заняттям та захистом історії хвороби, у X семестрі (субординатура) складається з 1-го змістового модулю. Вивчення дисципліни завершується підсумковим модульним контролем [4].

Практичні заняття зі студентами традиційно проводяться на клінічних базах лікувальних закладів міста, що має ряд переваг, та недоліків одночасно. Навчальна програма з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» побудована щільно, теми практичних занять об'ємні, досить складні, потребують від студентів якісних базових теоретичних знань, а від викладачів високої педагогічної майстерності. Після впровадження кредитно-модульної системи навчання у ВДНЗУ «УМСА», та розробки нового навчального плану та програми, ці проблеми успішно вирішуються. Тепер розклад занять побудовано за цикловим принципом: зі студентами IV курсу – 4 академічні години, V курсу – 6 академічних годин, що дає можливість в часовому аспекті реалізувати всі намічені напередодні навчальні задачі, відпрацювати та вдосконалити мануальні навички. Проведення заняття в такому режимі потребує дуже напруженої роботи, коли мова йде про досягнення продуктивних результатів.

Найголовнішою ознакою фаховості лікаря є його вміння клінічно мислити. В умовах викладання на кафедрі, формування у студентів клінічного мислення досягається шляхом акцентування уваги на самостійній роботі студентів, впровадження активних форм та методів навчання. Широкі можливості для розвитку клінічного мислення надають практичні заняття, а клінічний розбір хворих, на наш погляд, слід вважати важливим складовим компонентом його проведення.

Зокрема, детально розбираючи на практичних заняттях історію хвороби тематичного пацієнта біля крісла або ліжка, викладач висловлює та обґрунтовує вибір оптимального варіанту підходу до проведення діагностичних прийомів, визначення провідних етіологічних чинників, встановлення основних патогенетичних механізмів, узагальнення даних об'єктивного обстеження та індивідуального трактування результатів діагностичних тестів,

лабораторних і інструментальних методів дослідження. Тому, вибираючи таку форму навчання, як курація хворого біля ліжка чи крісла ми додатково створюємо модель ситуації з якою молодий лікар може зустрітися під час практичної діяльності.

Оскільки вміння спілкуватися надає можливість завоювати довіру пацієнта, забезпечує взаєморозуміння, значно підвищує ефективність лікування, тому однією із задач викладача є необхідність навчити студента чітко формулювати думки, коректно і послідовно висловлюватись. Навчити студентів спілкуванню можливо тільки під час усного опитування та проведення співбесід.

Найслабкішим місцем традиційного навчання є пасивність студентів при високій односторонній активності викладача. Тому, для успішного формування спеціаліста нового рівня дуже важливим є вміння викладача спонукати студента до активних дій, викликати його бажання працювати творчо, з натхненням і результативно. Максимальної ефективності можна досягти лише в тому разі, якщо весь навчальний процес будувати на основі використання останніх наукових досягнень. З цієї метою на практичних заняттях ми застосовуємо активні методи навчання, а найбільш ефективними з них, на нашу думку, є розгляд конкретних ситуаційних клінічних задач, який проводиться у вигляді учбових ділових ігор. Такий метод спілкування зі студентами надає можливість відпрацювати вміння по збиранню анамнезу, об'єктивного обстеження, виконання деяких лікувальних маніпуляцій, що залучає до активної творчої роботи студентів всієї групи. Учбова гра є не тільки додатковим методом навчання, але й об'єктивним оціночним тестом контролю за якістю знань, що за умов наближених до реальних, дозволяє з великим ступенем вірогідності визначити здатність студента до самостійної професійної діяльності [3].

Важливою ланкою підготовки дитячого хірурга-стоматолога, яка послідовно продовжує навчальний процес і органічно поєднує теорію з практикою, є оволодіння практичними навичками, що дозволяє студентам здійснити самостійне перенесення отриманих у процесі навчання знань та вмінь у клінічну ситуацію. Оскільки на базах кафедри співробітниками ведеться активний лікувальний та консультативний прийом хворих, студенти мають можливість асистувати, працювати самостійно та отримувати навички із заповнення первинної медичної документації.

Нажаль не завжди на практичному занятті є можливість продемонструвати тематичного хворого. Для вирішення цього питання співробітниками кафедри підготовлені фотоматеріали власних спостережень, зафіксовані цікаві та рідкісні клінічні випадки, етапи оперативних втручань, лікувальні маніпуляції, рентгенологічні знімки, результати ультразвукової діагностики, створюються мультимедійні презентації до практичних занять. Ці матеріали визивають жвавий інтерес, сприяють кращому засвоєнню матеріалу і стають наочною основою для клінічного розбору складних та суперечливих ситуацій.

Отже, процес опанування практичними навичками із використанням сучасних технологій, матеріалів під час навчання у вищому медичному закладі освіти є основним і дозволяє краще підготувати студента до майбутньої практичної роботи в лікувальних закладах не лише в Україні, а й за її межами.

Співпраця кафедри дитячої хірургічної стоматології та хірургічних і стоматологічних відділень закладів практичної охорони здоров'я готує студентів до пізнання специфіки майбутньої професії, дає їм можливість зорієнтуватися в широкому спектрі новітніх сучасних технологій та передбачити, в яких

умовах вони будуть працювати і які знання їм необхідно розширювати та вдосконалювати надалі.

Таким чином, тільки використання класичних та інноваційних технологій одночасно, під час проведення практичних занять з дитячої хірургічної стоматології, надає студентам реальну можливість підвищити рівень теоретичних знань, розширити клінічне мислення, удосконалити практичні навички та вміння, оволодіти сучасними та актуальними методами діагностики та лікування захворювань ЩЛД, досягти професійного самовдосконалення шляхом науково-дослідної роботи.

Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : Підручник. – Київ : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Акмалдінова О. М. Гуманізація та підвищення освітніх стандартів / О. М. Акмалдінова, О. О. Письменна // Нові технології навчання: Наук. -метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОНмолодьспорт України. – К., 2011. – Вип. 68. – С. 30-37.
3. Лохматова Н. М. Формування комунікативної компетентності у студентів при вивченні стоматології дитячого віку / Н. М. Лохматова, О. В. Шешукова // Медична освіта. – 2009. – №2. – С. 94-96.
4. Ткаченко П. І. Особливості формування професійної компетентності студентів-іноземців під час вивчення дитячої хірургічної стоматології / П. І. Ткаченко, О. В. Гуржій, С. О. Білоконь, Н. М. Лохматова, О. Б. Доленко // Світ медицини та біології. – 2013. – №2 (37). – С. 177-180.

УДК 616.314-089-053.4/5:378.14

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСИЧНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Доленко О. Б.

Резюме. Запровадження Болонського процесу в навчання стало потужним стимулом для застосування в освіті інновацій. На кафедрі дитячої хірургічної стоматології склалася методично чітка система контролю як теоретичної підготовки студентів, так і рівня володіння практичними навичками.

Оскільки вміння спілкуватися надає можливість завоювати довіру пацієнта, забезпечує взаєморозуміння, значно підвищує ефективність лікування, тому однією із задач викладача є необхідність навчити студента чітко формулювати думки, коректно і послідовно висловлюватися. Навчити студентів спілкуванню можливо тільки під час таких традиційних форм контролю знань, як усне опитування та проведення співбесід.

На нашу думку, тільки використання класичних та інноваційних технологій одночасно, під час проведення практичних занять, надає студентам реальну можливість підвищити рівень теоретичних знань, розширити клінічне мислення, удосконалити практичні навички та вміння, оволодіти сучасними актуальними методами діагностики та лікування захворювань, досягти професійного самовдосконалення шляхом науково-дослідної роботи, що в кінцевому результаті дасть високі позитивні наслідки.

Ключові слова: дитяча хірургічна стоматологія, класична та інноваційна технології.

УДК 616.314-089-053.4/5:378.14

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КЛАССИЧЕСКИХ И ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТЬ ПО ДЕТСКОЙ ХИРУРГИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

Доленко О. Б.

Резюме. Внедрение Болонского процесса стало мощным стимулом для применения инноваций в образовании. На кафедре детской хирургической стоматологии сложилась методически четкая система контроля как теоретической подготовки студентов, так и уровня владения практическими навыками.

Поскольку умение доктора общаться, дает возможность завоевать доверие пациента, обеспечивает взаимопонимание, значительно повышает эффективность лечения, потому одной из задач преподавателя является необходимость обучить студента четко формулировать мысли, корректно и последовательно высказываться. Научить студентов общению возможно только во время таких традиционных форм контроля знаний, как устный опрос и проведение собеседований.

На наш взгляд, только одновременное использование классических и инновационных технологий, во время проведения практических занятий, предоставляет студентам реальную возможность повысить уровень теоретических знаний, расширить клиническое мышление, усовершенствовать практические навыки, овладеть современными актуальными методами диагностики и лечения заболеваний, достичь профессионального самосовершенствования путем научно-исследовательской работы, что в конечном результате даст высокие позитивные результаты.

Ключевые слова: детская хирургическая стоматология, классическая и инновационная технологии.

UDC 616. 314-089-053. 4/5:378. 14

Using of Classical and Innovative Technologies at Practical Classes on Pediatric Surgical Stomatology Dolenko O. B.

Abstract. Implementation of the Bologna process in education was a powerful stimulus for using the innovations in educational process. Providing educational standard requirements, the department of pediatric dental surgery developed methodically properly control system as theoretical training of students and the level of knowledge and practical skills. To control theoretical knowledge of traditional forms, oral and in written form, interviews with students and questioning are used.

The use of testing in teaching would enhance the organization and quality of the educational process, however, overuse of this form of control without understanding without various aspects can give the opposite result. The negative aspects of testing include limited testing, the lack of teacher and student dialogue that does not contribute the requirement of a future doctor the ability to express their thoughts clearly, fully, consistently. Therefore, it is necessary to use other innovative technologies in teaching, combined with a well-proven traditional methods, which ultimately give high positive impact.

The most important feature of physician professionalism is his ability to think clinically. In conditions of teaching in the department of pediatric dental surgery, providing students clinical thinking is achieved by focusing on independent work of students, the introduction of active forms and methods.

Opportunities for the development of clinical thinking provide practical training and clinical analysis of patients in our opinion should be considered an important component of its holding. In particular, examining in detail the practical classes topical medical history of the patient at the chair or bed, the teacher expresses and justifies the selection of the optimal alternative approach to diagnostic methods, determination of etiological factors, the establishment of pathogenic mechanisms, synthesis of objective examination and individual interpretation of the results of diagnostic tests, laboratory and instrumental methods.

An important part of preparation of child dental surgeon who consistently continues the learning process and combines theory and practice, is to master the practical skills, enabling students to make independent transfer received in learning knowledge and skills in the clinical situation. Since the bases of the department staff is active and consulting services of medical patients, students are able to assist, work independently and get skills to fill the primary care records.

Thus, only the use of classic and innovative at the same time, during practical training in pediatric dental surgery, provides students with an opportunity to raise the level of theoretical knowledge, enhance clinical thinking and practical skills to improve those skills, master the modern and current methods of diagnosis and treatment of maxilla-facial part, achieve a professional self-improvement through research.

Keywords: technologies pediatric surgical stomatology, classical and innovative technologies.

Стаття надійшла 5. 09. 2014 р.